

G.S. 2009.gada 1.jūlijā iesniedzis darba tiesisko attiecību uzteikumu, lūgdams atbrīvot viņu no darba pienākumiem pēc paša vēlēšanās no 2009.gada 1.jūlija sakarā ar to, ka no 2009.gada marta netiek izmaksāta darba alga.

Par darba tiesisko attiecību izbeigšanu darba devēja 2009.gada 1.jūlijā izdeva rīkojumu, kas pamatots ar darbinieka uzteikumu un Darba likuma 100.panta ceturto daļu.

[2] G.S. 2009.gada 19.augustā cēlis prasību pret SIA „Mūsu māja” par neizmaksātās darba samaksas un atlaišanas pabalsta piedziņu, norādīdams, ka kopš 2009.gada marta atbildētāja nav izmaksājusi viņam darba algu, kopsummā Ls 667,29. Kā arī, prasītāja ieskatā, viņam ir tiesības saņemt atlaišanas pabalstu viena mēneša vidējās izpeļņas – Ls 500 apmērā, jo 2009.gada 1.jūlija darba tiesisko attiecību uzteikuma pamatā ir Darba likuma 100.panta piektā daļa.

Prasībā lūgts piedzīt nesaņemto darba algu Ls 667,29 un atlaišanas pabalstu Ls 500.

Prasība pamatota ar Darba likuma 128.panta pirmo un trešo daļu, 112.panta 1.punktu.

[3] Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesa ar 2009.gada 28.decembra spriedumu prasību daļā par atlaišanas pabalsta piedziņu noraidījusi, bet prasības daļā par darba samaksas piedziņu izbeigusi tiesvedību.

[4] Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesas 2009.gada 28.decembra spriedums daļā, ar kuru izbeigta tiesvedība prasības daļā par darba samaksas piedziņu, apelācijas kārtībā nav pārsūdzēts un stājies likumīgā spēkā.

[5] Izskatījusi lietu sakarā ar prasītāja G.S. apelācijas sūdzību par spriedumu prasības noraidītajā daļā, Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija ar 2010.gada 21.aprīļa spriedumu prasību apmierinājusi un piedzinusi no SIA „Mūsu māja” par labu G.S. atlaišanas pabalstu Ls 500, kā arī valsts ienākumos tiesāšanās izdevumus – nesamaksāto valsts nodevu Ls 75 un ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus Ls 2,18, kopā Ls 77,18.

[5.1] Tiesa atzinusi, ka prasītāja uzteikums ir vienpusējs tiesisks gribas izteikums, kurš saskaņā ar Darba likuma 100.panta pirmo vai piekto daļu izbeidz darba tiesiskās attiecības. Darbinieka uzteikuma gadījumā nav nepieciešama darba devēja piekrišana.

[5.2] Tiesa secinājusi, ka izskatāmajā lietā nepastāv darbinieka un darba devējas vienošanās par darba attiecību izbeigšanu pirms uzteikuma termiņa izbeigšanās, jo minētā

uzteikuma termiņš ir tā iesniegšanas dienā – nekavējoties. Tādējādi konkrētajā gadījumā darba devēja nevarēja ar darbinieku vienoties par vēl ātrāku termiņu.

[5.3] Tiesa konstatējusi, ka starp pusēm nepastāv strīds par darba samaksas savlaicīgas un pilnā apmērā neizmaksāšanas faktu, ko apstiprina prasītāja iesniegtie kontu pārskati un atbildētājas pārstāves paskaidrojumi, ka darba samaksa pilnībā tika veikta tikai pēc darba attiecību izbeigšanas un prasības celšanas tiesā.

Tiesa atzinusi, ka, pastāvot šādiem apstākļiem, ir pamatots prasītāja arguments, ka viņam bija svarīgs iemesls uzteikt darba līgumu, neievērojot viena mēneša uzteikuma termiņu, jo tas, ka darbiniekam netiek izmaksāta ilgstoši un pilnā apmērā darba samaksa, ir atzīstams par svarīgu iemeslu, kas, pamatojoties uz tikumības un taisnprātības apsvērumiem, neļauj turpināt darba tiesiskās attiecības.

[5.4] Ievērojot minēto, tiesa secinājusi, ka prasītājam bija svarīgs iemesls uzteikt darba līgumu, neievērojot Darba likuma 100.panta pirmajā daļā noteikto uzteikuma termiņu (vienu mēnesi), un prasītājam pienākas atlaišanas pabalsts, kā to nosaka Darba likuma 112.panta pirmās daļas 1.punkts (uzteicot darba līgumu šā likuma 100.panta piektajā daļā noteiktajā gadījumā, darba devējam ir pienākums izmaksāt darbiniekam atlaišanas pabalstu viena mēneša vidējās izpeļņas apmērā, ja darbinieks pie attiecīgā darba devēja bijis nodarbināts mazāk nekā piecus gadus).

[6] Par minēto spriedumu kasācijas sūdzību iesniegusi atbildētāja SIA „Mūsu māja”, lūgdama to atcelt un nodot lietu jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesā, pamatojoties uz šādiem argumentiem.

[6.1] Tiesa nepareizi iztulkojusi Darba likuma 100.panta piekto daļu, jo faktu, vai darbinieka uzteikuma pamatā esošais iemesls atzīstams par tādu, kas, pamatojoties uz tikumības un taisnprātības apsvērumiem, neļauj turpināt darba tiesiskās attiecības, pušu strīdus gadījumā izvērtē tiesa. Prasītājs nav cēlis prasību par darba līguma uzteikuma atzīšanu par atbilstošu Darba likuma 100.panta piektajai daļai.

[6.2] Tiesa nav piemērojusi Darba likuma 122.pantu, kas nosaka termiņu prasības celšanai par darba līguma uzteikuma atzīšanu par spēkā neesošu, jo atbildētāja 2009.gada 1.jūlijā uzteikusi prasītājam darba līgumu, pamatojoties uz Darba likuma 100.panta ceturto daļu, bet prasītājs nav cēlis prasību par šā uzteikuma atzīšanu par spēkā neesošu likumā norādītajā termiņā.

[6.3] Tiesa nepareizi iztulkojusi Darba likuma 112.pantu, kas nosaka tiesības uz pabalstu, jo minētā norma piešķir tiesības uz pabalstu tikai gadījumā, ja darba līgums uzteikts, pamatojoties uz Darba likuma 100.panta piekto daļu, bet konkrētajā gadījumā darba attiecības izbeigtas saskaņā ar minētā panta ceturto daļu.

[7] Senāta sēdē SIA „Mūsu māja” pārstāvis uzturēja kasācijas sūdzību uz tajā norādītajiem pamatiem, bet G.S. pārstāve lūdza kasācijas sūdzību noraidīt kā nepamatotu.

Motīvu daļa

[8] Pārbaudījis sprieduma likumību attiecībā uz personu, kas to pārsūdzējusi, un attiecībā uz argumentiem, kas minēti kasācijas sūdzībā, kā to nosaka Civilprocesa likuma 473.panta pirmā daļa, Senāts uzskata, ka apelācijas instances tiesas spriedums atceļams tālāk norādīto apsvērumu dēļ.

[9] G.S. 2009.gada 1.jūlijā SIA „Mūsu māja” valdei iesniedzis šāda satura lūgumu: „Lūdzu atbrīvot mani G.S. no darba pienākumiem uz paša vēlēšanos no 01.07.2009.g., jo no š.g. marta mēneša nav izmaksāta darba alga” (*lietas 6.lpp.*). Minētajā darbinieka uzteikumā prasītājs norādījis tikai darba attiecību izbeigšanas iemeslu, bet ne pamatu. Senāta ieskatā, darba devējai, kura saņēmusi šādu darbinieka uzteikumu, nebija pamata secināt, ka darbinieks uzteikumā norādīto iemeslu vērtē tieši kā taisnprātības un tikumības apsvērumus. Līdz ar to darba devējai bija visas iespējas 2009.gada 1.jūlija rīkojumā par atlaišanu no darba kā darba attiecību izbeigšanas pamatu norādīt Darba likuma 100.panta ceturto daļu. Tādējādi darba devēja faktiski reaģējusi uz darbinieka izteikto lūgumu izbeigt darba līgumu nekavējoties un apstiprinājusi savu piekrišanu tam, nevis mainījusi uzteikuma pamatu (Darba likuma 100.panta piektā daļa), kas iesniegumā nemaz nebija norādīts.

Līdz ar to Civillietu tiesas kolēģijai, izvērtējot prasības par atlaišanas pabalsta piedziņu pamatotību, bija jānošķir divi jautājumi. Pirmkārt, uz kāda pamata – Darba likuma 100.panta ceturto vai piekto daļu – ir izbeigtas darba attiecības ar prasītāju. Otrkārt, vai darba uzteikumā norādītais svarīgais iemesls (nesaņemta darba alga) vispār ir saistāms ar taisnprātības un tikumības apsvērumiem Darba likuma 100.panta piektās daļas izpratnē.

[10] Kā redzams no lietas materiāliem, neviena no strīda pusēm nav apstrīdējusi tiesā nedz darbinieka uzteikumu, nedz darba devējas rīkojumu par atlaišanu. Tā kā darbinieka uzteikumā nav ietverts uzteikuma pamatojums – uzteikuma motīvi norādīti, neatsaucoties uz Darba likuma 100.panta piekto daļu, tad darba devējam nebija nekādas vajadzības un arī iemesla šo uzteikumu apstrīdēt.

Tomēr, lai no tiesiskā viedokļa secinātu, ka konkrētajā gadījumā darba tiesiskās attiecības juridiski izbeigtas, pamatojoties uz Darba likuma 100.panta piekto daļu, nevis ceturto daļu, tiesā bija jāapstrīd dokuments, kurā ietverts uzteikuma pamatojums, un tas izskatāmajā lietā ir darba devējas rīkojums par atlaišanu no darba. Prasītājs darba devējas 2009.gada 1.jūlija rīkojumu par atlaišanu no darba pēc Darba likuma 100.panta ceturtais daļas nav apstrīdējis, prasību par atlaišanas formulējuma grozīšanu likumā noteiktajā kārtībā un termiņā nav cēlis.

Tādējādi Senāts atzīst, ka Civillietu tiesas kolēģija, apmierinot prasību par atlaišanas pabalsta piedziņu, situācijā, kad ir spēkā esošs darba devējas rīkojums par darbinieka atlaišanu no darba, pamatojoties uz Darba likuma 100.panta ceturto daļu, kas neparedz atlaišanas pabalsta izmaksu, ir taisījusi pretrunīgu spriedumu. Senāta ieskatā, šāds tiesas spriedums neatbilst Civilprocesa likuma 189.panta trešajai daļas un 190.panta prasībām.

[11] Vienlaikus Senāts atzīst, ka tiesa, piemērojot Darba likuma 100.panta piekto daļu, spriedumā nav norādījusi apsvērumus, no kuriem tā vadījies, secinādama, ka darba algas nemaksāšana ir vērtējama kā svarīgs iemesls, kas pamatojas uz tikumības un taisnprātības apsvērumiem. Nenoliedzami darba algas nemaksāšana ir svarīgs iemesls, lai darbinieks uzteiktu darba attiecības, taču tiesību uz pabalsta saņemšanu aspektā svarīgajam iemeslam ir jābalstās uz tikumības un taisnprātības apsvērumiem, t.i., tādiem apsvērumiem, kas saistīti ar ētikas un morāles normām (nemantiskām vērtībām). Darba algas neizmaksāšana aizskar darba ņēmēja mantiskās intereses, turklāt likumā ir paredzēta kārtība, kādā darbinieks var novērst šādu savu tiesību prettiesisku aizskārumu no darba devējas puses. Ne vienmēr, kad darba devējas rīcība ir vērtējama kā negodprātīga vai prettiesiska, to ir iespējams attiecināt un saistīt ar darbinieka tikumības un taisnprātības apsvērumiem.

[12] Ievērojot minēto, Senāts secina, ka kasācijas sūdzība ir apmierināma un apelācijas instances tiesas spriedums, kuru nevar atzīt par likumīgu un pamatotu, ir atceļams un lieta nododama jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesā.

Tā kā spriedums tiek atcelts, saskaņā ar Civilprocesa likuma 458.panta otro daļu SIA „Mūsu māja” atmaksājama par kasācijas sūdzību iemaksātā drošības nauda Ls 50.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 474.panta 2.punktu, Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāts

nosprieda

Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2010.gada 21.aprīļa spriedumu atcelt un lietu nodot jaunai izskatīšanai tai pašai tiesai citā tiesnešu sastāvā.

Atmaksāt SIA „Mūsu māja” drošības naudu Ls 50 (piecdesmit latu).

Spriedums nav pārsūdzams.

Tiesas sēdes priekšsēdētājs senators	/paraksts/	A.Laviņš
senatore	/paraksts/	A.Briede
senatore	/paraksts/	M.Zāģere

NORAKSTS PAREIZS

Senatore
Rīgā, 16.06.2011.

A.Briede